

Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28011>

Öz

Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği (OYTÖ), İbrahim Halil Yurdakal ve F. S. Kırmızı tarafından 2019 yılında geliştirilmiş, bireylerin okumaya karşı sahip oldukları tutumları ölçmeyi amaçlayan psikometrik bir araçtır. Ölçek, okumanın bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutlarını ele alarak, okumaya yönelik genel eğilimleri kapsamlı bir şekilde değerlendirir. 28 maddeden ve dört alt boyuttan oluşan bu ölçek, yeterli düzeyde güvenilirlik ve geçerlik kanıtlarına sahiptir.

Ölçeğin geliştirme çalışması, 2019 yılında yayımlanmış olup, özellikle eğitim alanında okuma alışkanlıkları ve tutumları üzerine yapılan araştırmalara önemli bir katkı sağlamaktadır. Derecelendirme formatı 3'lü Likert tipindedir.

Anahtar Kelimeler

Okuma, okumaya yönelik tutum, ölçek geliştirme, psikometri, faktör analizi, Likert, güvenilirlik, geçerlik.

Yazarlar

İbrahim Halil Yurdakal, F. S. Kırmızı

Amaç

Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin okuma eylemine ve okuma materyallerine karşı geliştirdikleri olumlu veya olumsuz duygusal, bilişsel ve davranışsal eğilimleri standardize edilmiş bir yöntemle nicel olarak belirlemektir. Bu ölçüm, eğitimcilerin ve araştırmacıların okuma motivasyonunu ve alışkanlıklarının anlamalarına yardımcı olmayı hedefler.

Ölçek, dört farklı alt boyutta okuma tutumunu değerlendirerek, tutumun hangi spesifik alanlarda güçlü veya zayıf olduğunu ortaya koyar. Bu yapısal ayrım, okuma eğitimine yönelik daha hedefli müdahalelerin tasarlanmasına olanak tanır.

Yapı

Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği, okuma tutumunu dört temel faktör altında inceleyen çok boyutlu bir yapıyı temsil eder. Ölçek toplam 28 maddeden oluşmaktadır. Bu faktörler, bireyin okumaya nasıl algıladığını ve okuma eylemini nasıl gerçekleştirdiğini yansıtmaktadır.

Dört alt boyut ve madde dağılımları aşağıdaki gibidir:

Okumanın Katkıları (9 madde): Okumanın bireysel gelişim, bilgi birikimi ve sosyal becerilere

sa?lad??? faydalara dair inançlar? ölçer.

Okumanın Anlamı (7 madde): Okumanın kişisel değerini ve önemini algılamayı, okumaya yüklenen anlamı değerlendirir.

Okuma Etkinlikleri (7 madde): Bireyin kütüphane ziyareti, kitap satın alma ve düzenli okuma gibi somut okuma davranışları ve alışkanlıkları yansıtır.

Okuma Süreci (5 madde): Bireyin kitap seçimi, okuma ortamı ve okuma sırasında uyguladığı yöntemler gibi okuma eyleminin pratik yönlerine yönelik tercihlerini ve tutumlarını inceler.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışması kapsamında, yapı geçerliğini desteklemek amacıyla faktör analizleri gerçekleştirilmiştir. Dört faktörlü yapının maddelerinin faktör yük değerleri, ilgili alt boyutlara güçlü bir şekilde bağlandığını göstermektedir.

Maddelerin faktör yük değerleri alt boyutlara göre şu aralıklarda değişmektedir:

Birinci alt faktörde (Okumanın Katkıları) yer alan maddelerin madde yük değerleri 0.768 ile 0.511 arasında değişmektedir.

İkinci alt faktörde (Okumanın Anlamı) yer alan maddelerin madde yük değerleri 0.616 ile 0.353 arasında değişmektedir.

Üçüncü alt faktörde (Okuma Etkinlikleri) yer alan maddelerin madde yük değerleri 0.690 ile 0.461 arasında değişmektedir.

Dördüncü alt faktörde (Okuma Süreci) yer alan maddelerin madde yük değerleri 0.592 ile 0.372 arasında değişmektedir.

Bu yüksek faktör yükleri, ölçeğin teorik olarak öngörülen dörtlü yapıya bağlı bir şekilde ölçtüğünü ve yapı geçerliğinin sağlandığını göstermektedir.

Güvenirlilik

Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin güvenilirliği, iç tutarlılık ve iki yarı güvenilirliği yöntemleriyle değerlendirilmiştir. Elde edilen istatistiksel değerler, ölçeğin tutarlı ve güvenilir ölçümler sağlandığını kanıtlamaktadır.

Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı olan **Cronbach's Alpha** değeri 0.853 olarak rapor edilmiştir. Bu değer, sosyal bilimler araştırmaları için mükemmel kabul edilen bir iç tutarlılık düzeyine işaret eder. Ayrıca, ölçeğin iki yarı güvenilirliğini ölçen **Spearman-Brown korelasyon değeri** 0.81 olup, bu değer de ölçeğin yeterli düzeyde iki yarı güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde, Okumaya Yönelik Tutum yapısının boyutlarını belirlemek amacıyla açılmaya c? faktör analizi (AFA) kullanılmıtır. Analiz sonuçları, ölçeğin toplam varyansın önemli bir kısmını açıklayan dört bağımsız alt boyuttan oluştuğunu doğrulamıtır. Bu dört faktör, ölçekteki 28 maddenin dağılımını organize etmektedir.

Dört alt boyutun madde dağılımı şöyledir:

Okumanın Katkıları: 9 madde

Okumanın Anlamı: 7 madde

Okuma Etkinlikleri: 7 madde

Okuma Süreci: 5 madde

Araç

Test Türü: Geliştirme (Tutum Ölçeği)

Format: Öz Bildirim (Self-Report) Envanteri

Derecelendirme: 3'lü Likert Tipi (Örn: Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum)

Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Eğitim alanında okuma tutumlarının ölçülmesi hedeflenen bireyler.

Yaş Grubu: Spesifik yaş grubu belirtilmemiştir, ancak referans kaynağın "Elementary Education Online" olması, ölçeğin ilköğretim veya ilgili yaş gruplarına uygulanması olabileceğini düşündürmektedir. Uygulama yaş aralığı için orijinal çalışmaya başvurulmalıdır.

Test Metodolojisi: Ölçek, toplam 28 madde üzerinden yanıtlanmakta olup, her bir madde 3 puanlık Likert ölçeği üzerinde değerlendirilir. Puanlama, alt boyutlar ve genel tutum puanı olarak hesaplanır.

Anahtar Kelimeler

Tutum, okuma alışkanlığı, psikometrik özellikler, İbrahim Halil Yurdakal, ölçekleme, eğitim psikolojisi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: İbrahim Halil Yurdakal

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Kurumsal E-posta Adresi: iyurdakal@pau.edu.tr

Yazın Adresi: Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi (Tahmini).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2019

İzinler ve Ücret: Ölçeğin ticari kullanıma veya geniş çaplı uygulamasına dair ücret bilgisi mevcut değildir. Kullanım ve izinler için sorumlu yazar İbrahim Halil Yurdakal ile iletişime geçilmesi önerilmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: okumaya-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Yurdakal, İ. H. ve Körmöz, F. S. (2019). Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Elementary Education Online*, 18(2), 714-733. doi: 10.17051/ilkonline.2019.562036

Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği Maddeleri

Ölçek, 4 alt boyut ve 28 maddeden oluşmaktadır. Aşağıda her alt boyuta ait örnek bir madde bulunmaktadır:

Okumanın Katkıları (9 m): Okuma konuma becerisini geliştirir.

Okumanın Anlamı (7 m): Okuma kişisel gelişime katkı sağlamaz.

Okuma Etkinlikleri (7 m): Düzenli olarak kütüphaneye giderim.

Okuma Süreci (5 m): Kitap seçiminde konuya önem veririm.